

Dalmatinova ulica 4
1000 Ljubljana
T.: +386 1 434 12 00
W.: www.zsss.si
E.: zsss@sindikat-zsss.si

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije (ZSSS)

Svobodni sindikat Slovenije (SSS)

Sindikat osebne asistence (SOA)

Dalmatinova 4

1000 Ljubljana

Ljubljana, 30. 04. 2024

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

Štukljeva cesta 44

1000 Ljubljana

Zadeva: Stališče ZSSS, SSS in SOA k predlogu Zakona o osebni asistenci (EVA 2023-2611-0059)

Dne 02. 04. 2024 je bil s strani MDDSZEM v javno razpravo vložen predlog Zakona o osebni asistenci (<https://e-uprava.gov.si/si/drzava-in-druzba/e-demokracija/predlogi-predpisov/predlog-predpisa.html?id=15940>).

Ob tem v ZSSS izražamo zaskrbljenost, da se predpis, ki po eni strani ureja socialne pravice državljanom in državljankam RS, po drugi strani pa vpliva na delovnopravni status zaposlenih v dejavnosti osebne asistence, vlaga v javno razpravo brez obravnave na Ekonomsko-socialnem svetu in brez predhodnega posvetovanja z vsemi relevantnimi deležniki. Prav tako v postopek priprave zakonodajnega predloga oz. v » pogajalsko skupino«, ki jo je imenovalo MDDSZ, ZSSS ponovno ni bila vključena in je bila s predlogom predpisa seznanjena le preko omenjene spletne strani.

Uvodoma podajamo načelna stališča, ki se po našem prepričanju ne odražajo v predlogu Zakona o osebni asistenci:

Poudarjamo, da je osebna asistenca (v nadaljevanju OA) socialna in človekova pravica zapisana v konvenciji Združenih narodov o pravicah invalidov, ki zavezuje tudi Slovenijo, saj jo je ratificirala že leta 2008, za katero pa ne bi smel veljati tržni princip.

Spodaj podpisane organizacije že vrsto let opozarjamo, da naj se področje OA vzpostavi in razvija v okviru javnega sektorja, saj obstoječi sistem, kjer je OA sicer javno financirana, izvajanje pa deregulirano, razdrobljeno in prepuščeno izvajalcem OA (v nadaljevanju IzvOA) v zasebnem sektorju prinaša številne težave v praksi, ki jih občutijo vsi udeleženci. Zato pozdravljamo namero države, da se ustanovi nepridobiten javen zavod za OA, ki bi lahko predstavljal prvi korak k izvajanju te dejavnosti v javnem sektorju. Žal pa nadalje ugotavljamo, da je temeljni motiv predlaganih rešitev v predlogu zakona predvsem ekonomski oz. zmanjšanje obsega stroškov, ki jih MDDSZ namenja za OA.

Predlog zakona spreminja definicijo OA, opredelitev upravičencev do OA, uvaja nove kriterije za upravičenost do OA ter uvaja medicinski pogled na invalidnost. Pri tem se pridružujemo opozorilom številnih (kot je Zagovornik načela enakosti ipd.), da bo to vodilo k občutnemu in neupravičenemu zmanjšanju števila upravičencev in obsega storitev osebne asistencije. Na drugi strani pa opozarjamo, da ni predvidenega ustreznega nadomeščanja izpada storitev OA iz drugih primerljivih sistemov, kot je dolgotrajna oskrba. Nasprotno se storitve OA v tem predlogu ZOA v primerjavi z jesenskim predlogom 2023 sedaj tudi v celoti izključujejo s storitvami dolgotrajne oskrbe (DO). Po naši oceni takšne spremembe v ocenjevanju upravičenosti niso in ne morejo biti dopustne, vsaj dokler se ne zagotovi usklajenost in komplementarnost ZDOsk-1 z ZOA. Pri presojanju upravičenosti do OA in uporabi novega ocenjevalnega orodja (ZOjA) bi moral biti glavni kriterij predvsem oviranost uporabnikov (v nadaljevanju UpOA) (ne le v zdravstvenem smislu) in število ur pomoči, ki jo UpOA zaradi svoje oviranosti dejansko potrebuje za neodvisno življenje. Menimo tudi, da t. i. »medicinski pristop« pri presojanju upravičenosti in obsega storitev ni ustrezen, saj ta ne upošteva širšega socialnega konteksta v katerem oviranost nastaja. Kot navaja Zagovornik načela enakosti, to pomeni velik korak nazaj v razumevanju invalidnosti ter v odnosu do oseb z invalidnostmi. Menimo, da bi izvedenci zdravstvene stroke morali imeti v procesu ocenjevanja obsega upravičenosti zgolj svetovalno in razlagalno vlogo, ne pa odločevalske, kot se to sedaj predlaga.

Z vidika izboljšanja delovnopravnega položaja osebnih asistentov (OAsist) tudi sedanjí predlog zakona v nezadostni meri naslavlja njihov položaj. Menimo, da zahteve glede ravni usposobljenosti in izobrazbe OAsist niso ustrezne in ne morejo zagotavljati enotnega standarda ter ravni kakovosti ter strokovnosti OA. Namesto regulacije poklica se predlaga

opredelitev OA kot laične pomoči, kar lahko vodi v nižanje ugleda poklica OAsist, neustrezno plačilo, nadaljnjo prekarizacijo OAsist ter s tem v dodatno pomanjkanje OAsist na trgu dela. Z vidika zagotavljanja kakovostne storitve OA je potrebno zagotoviti čim boljšo usposobljenost OAsist, da bodo vsi UpOA lahko deležni storitve na ustrezni ravni. Kakovostne storitve OA nenazadnje prispevajo k večji aktivaciji UpOA in njihovi večji vključenosti v družbo.

Prav tako ocenjujemo, da so storitve OA v predlogu zakona opredeljene preveč na splošno in bi jih bilo potrebno bolj konkretizirati. Enako velja za obseg upravičenosti do pravic OA. Vsi podzakonski akti, ki konkretizirajo pravico do OA, kot so pravilnik o OA, metodologija za izračun cene ure storitve OA, orodje za ocenjevanje ZOjA ipd., morajo imeti jasno določene podlage v zakonu, še posebej na področju pravic in obveznosti posameznikov. Pričakujemo, da se bodo vsi omenjeni podzakonski akti tudi sprejemali v socialnem dialogu in po posvetovanju z vsemi deležniki v javni obravnavi. Prav tako je potrebno urediti plačni sistem, ki bo OAsist zagotavljal ustrezno plačilo za opravljeno delo.

V nadaljevanju podajamo stališča in predloge k posameznim členom predloga Zakona o osebni asistenci, med katerimi so tudi taki, ki smo jih podali k preteklemu predlogu in so iz našega zornega kota ostali odprti:

2. člen (definicija osebne asistence)

Menimo, da OA in delo OAsist presegata » *laično pomoč uporabniku*«, opredeljeno v 1. odstavku tega člena. Tudi predlagatelj ocenjuje, da je potrebno usposabljanje OAsist, reden prvič pričnejo izvajati OA. Prav tako se od OAsist zahteva letno izpolnjevanje znanja. OAsist nemalokrat opravljajo pomoč primerljivo s strokovno pomočjo, ki jo izvajajo (najmanj) zdravstveni tehniki, za to delo pa so OAsist usposobili UpOA. Posledice predlagane opredelitve OA po naši oceni lahko vodijo v življenjsko ogrožanje UpOA z najtežjimi omejitvami, tako da bo zanje edina preostala možnost premestitev v institucionalno varstvo, saj po takšni opredelitvi OA, OAsist ne bodo smeli izvajati strokovne pomoči. To vodi tudi v nižanje ugleda OAsist, njihovo nižje plačilo, prekarizacijo OAsist ter s tem v dodatno pomanjkanje OAsist na trgu dela. Z opredelitvijo OA kot laične pomoči se tudi zapira možnost nadaljnjega razvoja poklica in dejavnosti. Nasprotno razvoj OA in »poklica« OAsist

vidimo v regulaciji poklica OAsist (po vzoru socialnih oskrbovalk oz. oskrbovalcev). Iz navedenih razlogov predlagamo črtanje besede »laična«.

Predlagamo spremembo besedila 1. odstavka 2. člena, saj bi se lahko bral na način, da pravice do OA nima oseba, pri kateri je invalidnost posledica bolezni ali oseba, pri kateri zdravljenje še ni zaključeno. Menimo, da bi bilo potrebno urediti tudi pravico do OA za osebe, ki zaradi začasne invalidnosti potrebujejo OA. To so tiste osebe, ki so zaradi bolezni ali poškodbe začasno potrebne storitev OA zgolj za določeno obdobje, po katerem se lahko utemeljeno pričakuje njihovo okrevanje. Na to opozarja tudi Zagovornik načela enakosti. Zato predlagamo, da se v 1. odstavku črta besedna zveza »vendar ne zaradi bolezni«, tako da se glasi:

»Osebna asistenca po tem zakonu je pomoč uporabniku pri vseh tistih opravilih in dejavnostih, ki jih uporabnik ne more izvajati sam zaradi invalidnosti, a jih vsakodnevno potrebuje doma in izven doma, da lahko živi neodvisno, aktivno in je enakopravno vključen v družbo.«

6. člen (upravičenci)

Upravičenost do OA mora temeljiti na oviranosti oziroma potrebah posameznika. Pravica oziroma storitev, ki iz nje izhajajo, so lahko omejene zgolj z razlogom, da je enakovredna pomoč posamezniku zagotovljena iz kakšnega drugega naslova. S tega vidika pogojevanje pravice do OA na podlagi starosti ni sprejemljivo in predstavlja nedopustno diskriminacijo. Opravičevanje starostne omejitve s sklicevanjem na sposobnost upravljanja z osebno asistenco in neodvisno življenje je neustrezna. Vsi UpOA, ne glede na starost, so poslovno sposobni, ali pa jim je dodeljen zastopnik. Dodatno raven diskriminacije predstavlja tudi predlog, da oseba, ki je pravico do OA pridobila pred 65. letom, to ohrani tudi po tem. Hkrati pa tak predlog tudi postavlja pod vprašaj navedbe predlagatelja, s katerimi ta opravičuje uvedbo starostne omejitve. Predlagamo, da se starostna omejitev za pridobitev pravice do OA za UpOA odpravi.

Predlog zakona med pogoji za pridobitev pravice do OA med drugim določa, da mora oseba izkazati interes po izvajanju aktivnosti iz 5. odstavka 6. člena predloga. Postavlja se vprašanje, kako se bo s strani odločevalca obstoj tega pogoja preverjal. Pogoj je nedoločen, s

čemer se upravnemu organu prepušča preširoko polje presoje do upravičenosti do OA. Zakon bi moral opredeliti vsaj osnovne elemente ocenjevalnega orodja ZOjA.

7. člen (storitve osebne asistence)

V 7. členu, 1. odstavka točke c) spremstvo v 2. alineji, ki ureja vožnjo avtomobila kot eno izmed oblik spremstva in oblik vrste storitev OA, predlagamo dopolnitev, da se za vožnjo avtomobila uporablja lahko le vozilo, ki ga zagotovi UpOA ali IzvOA, saj uporaba lastnega vozila OAsist v praksi lahko povzroča številne težave OAsist povezane z zavarovanjem avtomobilske odgovornosti ipd. Poleg tega je potrebno upoštevati tudi določbo 43. člena Zakona o delovnih razmerjih, ki določa, da mora delodajalec delavcu zagotoviti vsa potrebna sredstva in delovni material, da lahko nemoteno izpolnjuje svoje obveznosti.

Z vidika zadovoljevanja potreb je predlog, da je pravica do OA zagotovljena ponoči le v primerih, ko bi bil UpOA življenjsko ogrožen, preveč omejujoč. Predlog zakona ne opredeljuje, kaj se šteje pod termin »življenjska ogroženost« in »osnovne življenjske potrebe«. Obstajajo primeri, ko UpOA ne potrebuje pomoči OAsist 24 ur na dan, je pa prisotnost OA v času nočnega počitka nujno potrebna. UpOA, ki npr. ne more samostojno spreminjati spalnega položaja v postelji, je lahko zaradi tega izpostavljen številnim nevarnostim (pride lahko do stalno obremenjenih delov telesa in s tem povezanih bolečin, do slabše prekrvavitve, odmiranja celic tkiva, preležanin, te pa lahko vodijo v sepso, gangreno ipd.). UpOA, ki ponoči ostanejo brez take pomoči, so lahko izpostavljeni strahu, tesnobi, stalnemu stresu, kar vpliva na njihovo fizično in psihično zdravje. Menimo, da se mora »življenjska ogroženost« in »osnovne življenjske potrebe« v zakonu podrobneje opredeliti.

Prav tako predlagamo, da se ohrani možnost koriščenja OA v nočnih urah tudi za tiste UpOA, ki niso življenjsko ogroženi, če OA potrebujejo zaradi svojih aktivnosti. Le tako se bodo UpOA res lahko svobodno odločali glede svojih aktivnosti in socialnega udejstvovanja ter se udeleževali družbenih in družabnih aktivnosti, ki potekajo v večernih in nočnih urah. To jim bo omogočalo večjo enakost pri sodelovanju v družbi skladno z določbami Konvencije o pravicah invalidov. Zato predlagamo smiselno dopolnitev 3. odstavka 7. člena s storitvami OAsist pri večernih in nočnih aktivnostih UpOA.

9. člen (osebna asistenca in druge storitve); 20. člen (osebni asistent)

Nejasno je razmerje med rejništvom in pravico do OA. V 9. členu predlog zakona izključuje rejništvo s pravico do OA. Na drugi strani pa v 20. členu širi definicijo družinskega člana UpOA, ki lahko opravljajo OA tudi na rejnika ali rejnico oziroma njegovega partnerja. Predlagamo, da se razmerje med rejništvom in pravico do (izvajanja) OA jasneje in nediskriminatorno opredeli. Ne vidimo legitimnega razloga, da rejenec ne bi imel pravice do OA. Če pa je intenca določbe v 9. členu, da se rejencu onemogoči izbiro rejnika ali rejnice za OAsist, potem predlagamo, da se to uredi v 20. členu.

10. člen (javni zavod in izvajalci osebne asistence)

Nasprotujemo omogočanju opravljanja OA preko s.p., saj gre za področje, kjer že sedaj zaznavamo veliko težav v zvezi s prekarizacijo, drobljenjem mreže IzvOA in spoštovanjem pravic delavk in delavcev. Poleg tega tako opravljanje dela predstavlja konkurenco redni zaposlitvi, zaradi česar je težje kolektivno urediti pravice in obveznosti zaposlenih v dejavnosti. Izpostaviti je potrebno dejstvo, da sam sistem financiranja OA po urah storitve ustvarja pogoje za prekarizacijo dejavnosti, še posebej v kombinaciji z dopuščanjem opravljanja dejavnosti s strani samostojnih podjetnikov. Financiranje na obstoječ način, ko se IzvOA s strani ministrstva financirajo priznane ure OA, ki jih opravijo in pa tudi sama višina ure storitve OA, onemogoča zaposlovanje dovoljšnega števila OAsist, da bi se lahko zagotavljalo nadomeščanje odsotnosti. Zato predlagamo oblikovanje takšnih določb, ki bodo dejansko spodbujale zaposlovanje OAsist po pogodbah za nedoločen čas. Glede na določbo 59. člena predloga zakona je časa za prilagoditev in organiziranje delovnega procesa na ta način dovolj.

Predlagamo tudi preoblikovanje 4. odstavka 10. člena, tako da se glasi: *»Vsakršno omejevanje uporabnikov s strani izvajalcev osebne asistence pri prehodu k zavodu ali k drugemu izvajalcu osebne asistence je nično.«*

12. člen (prenehanje statusa izvajalca osebne asistence in izbris iz registra izvajalcev osebne asistence)

V primeru, da je IzvOA prenehal obstajati predlagamo, da mu status preneha na podlagi zakona in ne z izdajo odločbe ministrstva. Ministrstvo namreč ne bo moglo začeti upravnega postopka in izdati odločbe stranki, ki ne obstaja

16. člen (naloge zavoda)

Predlagamo, da se med nalogami črta 2. alineja 16. člena (izvajanje nalog povezanih z ocenjevanjem upravičenosti, vrste, vsebine, in obsega potreb OA).

Menimo, da ni primerno, da izvajalec storitev, ki hkrati opravlja tudi naloge financiranja storitev OA, obenem tudi presoja upravičenost do OA in njen obseg. Z namenom zagotavljanja večje strokovne neodvisnosti predlagamo, da izvedenski strokovni organ, ki presoja upravičenost, vrsto, vsebino in obsega potreb OA, deluje in izvaja naloge pod okriljem neodvisne javne institucije.

Z namenom spodbujanja socialnega dialoga in izboljšanja kakovosti storitev OA predlagamo tudi, da se med nalogami javnega zavoda za OA dodajo sledeče alineje:

- *»vzpostavitev enotnih standardov osebne asistencije in poenotenje njihovega izvajanja po celotni mreži izvajalcev osebne asistencije v Republiki Sloveniji,*
- *zagotavljanje enakopravne obravnave na delovnopravnem področju z vzpostavitvijo sodelovanja delavk in delavcev pri upravljanju in na področju varnosti in zdravja pri delu,*
- *izvajanje učinkovitega socialnega dialoga na podlagi kolektivne pogodbe ter standardov in normativov.«*

17. člen (svet zavoda)

Predlagamo, da se med člane in članice sveta zavoda vključi dva predstavnika delavcev zavoda, pri čemer mora biti eden od njiju zaposlen kot OAsist.

19. člen (statut)

Predlog zakona kot vsebino statuta zavoda določa tudi položaj delavcev zavoda, njihova delovna razmerja in materialni položaj. V obrazložitvi člena predlagatelj ni navedel namena predlagane določbe, potrebno pa je izpostaviti, da ne gre za vsebine, ki bi po svoji naravi spadale v ustanovni akt pravne osebe. Takšna določba tudi povsem izključuje predstavnike delavcev iz odločanja o področju, ki je ena izmed njihovih osnovnih nalog, saj statut v skladu s predlogom sprejme svet zavoda s soglasjem vlade. V svetu zavoda sodelujeta zgolj en predstavnik sindikatov in en predstavnik delavcev zavoda, vlada pa ima z osmimi predstavniki večino. Takšni izključitvi predstavnikov delavcev iz odločanja o položaju delavcev, delovnih razmerij in materialnem položaju delavcev odločno nasprotujemo.

Določba je tudi sporna z vidika ustavno zagotovljene svobode delovanja sindikatov. Predlog tudi sicer vzpostavlja pogoje, v katerih bo socialni dialog v zavodu bistveno otežen. V kolikor bodo navedene vsebine določene v statutu zavoda, obstaja velika verjetnost, da bodo aktivnosti in pogajanja za izboljšanje položaja delavcev ovirana zaradi potrebe po spremembi statuta zavoda, kar bo pomenilo, da se bodo predstavniki delavcev poleg delodajalca morali pogajati tudi neposredno z vlado. Zaradi teh razlogov predlagamo, da se določba 19. člena spremeni na način, da ne bo oviral socialnega dialoga v zavodu.

20. člen (osebni asistenti)

Kot obrazloženo v komentarju k 10. členu predloga zakona nasprotujemo možnosti opravljanja dejavnosti OA preko s.p. Zato predlagamo, da se iz 1. odstavka 20. člena izloči ta možnost.

7. odstavek 20. člena bi bilo potrebno dopolniti tako, da bo jasno, da za evidentiranje in nadzor nad izvajanjem storitev OA ni odgovoren OAsist, temveč je to obveznost in odgovornost IzvOA oz. zavoda in UpOA ter države RS. Po našem prepričanju je potrebno namreč ohraniti primerne ločnice med delovnopravnim razmerjem med IzvOA oz. zavodom in OAsist, pravnim razmerjem med UpOA in IzvOA oz. zavodom ter pravnim in nadzornim razmerjem med IzvOA oz. zavodom ter ministrstvom. Naloga OAsist je opravljanje delovnih obveznosti, med katerimi je lahko tudi beleženje ur OA, vendar mora biti le-to odrejeno s strani IzvOA oz. zavoda kot delodajalca. Naloga nadzora nad opravljenimi urami OA mora biti v pristojnosti ministrstva, IzvOA oz. zavoda in UpOA. Po našem mnenju ni ustrezno, da se breme nadzora nad opravljenimi urami OA, ki je v pristojnosti ministrstva, kot se sedaj lahko bere predlog zakona, prenaša tudi na OAsist, saj je to v neskladju z delovnopravno in drugo zakonodajo. S tem povezano nasprotujemo tudi v 3. odstavku 50. člena tega predloga zakona predvideni globi OAsist. Predlagane globe so enako sporne z vidika poseganja MDDSZ v delovnopravno razmerje med OAsist in delodajalcem. Opozarjamo tudi, da je delodajalec dolžan zaposlenim zagotoviti delovna sredstva za evidentiranje ur prisotnosti.

21. člen (izvedbeni načrt osebne asistence)

Glede na določilo 1. odstavka 23. člena, da se OA opravlja v prisotnosti UpOA in po njegovih navodilih, skladno z izvedbenim načrtom in dogovorom o izvajanju OA predlagamo dopolnitev 21. člena tako, da se opredeli, da mora biti OAsist seznanjen z vsakokratnim

izvedbenim načrtom. Izvedbeni načrt namreč opredeljuje vrste nalog OAsist, pravice in obveznosti OAsist, v 50. členu predloga zakona pa so predvidene globe, s katerim se kaznuje OAsist, če ne izvaja OA v skladu z izvedbenim načrtom in dogovorom. Predlagamo razmislek o združitvi izvedbenega načrta in dogovora v enotni dokument in poenotenje uporabljene terminologije.

23. člen (izvajanje osebne asistence)

V tem členu pogrešamo določbo, ki bi naslavljala izvajanje OA v primerih, ko OAsist delujejo po usmeritvah in splošnih navodilih zakonitega zastopnika UpOA. Menimo, da izvajanje OA v takšnih primerih zahteva dodatna usposabljanja OAsist, saj se v praksi velikokrat zgodi, da zakoniti zastopnik poda zgolj splošna navodila in ni prisoten ob izvajanju OA, čeprav je za njeno izvajanje odgovoren. Ker UpOA svoje volje ni sposoben veljavno izražati, je v takšnih primerih OAsist v težkem položaju.

V 3. odstavku 23. člena se prva alineja popravi tako, da se glasi: *»izvajati spolnega ali drugega nadlegovanja ter trpinčenja osebnega asistenta na delovnem mestu.«*

Strinjamo se, da je UpOA dolžan zagotoviti medicinske in tehnične pripomočke, do katerih je upravičen. Vendar pa je po našem prepričanju potrebno zagotoviti ustrezno razmerje med to obveznostjo ter obveznostjo delodajalca, da zagotavlja varnost in zdravje pri delu, česar pa se z obveznostmi UpOA ne da nadomestiti. Zato predlagamo, da se določi, da je dolžan IzvOA oz. zavod zagotoviti OAsist vsa ostala delovna sredstva ter mu zagotavljati varnost in zdravje pri delu, skladno s področnimi predpisi.

25. člen (zamenjava izvajalca osebne asistence)

Predlagamo, da se za 1. odstavek tega člena dopolni na sledeči način:

»Če izvajalec osebne asistence te zamenjave ne omogoči ali če kako drugače krši svoje obveznosti, opredeljene z izvedbenim načrtom, dogovorom in pogodbo, lahko uporabnik zamenja izvajalca osebne asistence ali preide k zavodu, pri čemer mu pomaga koordinator.«

Poleg tega je potrebno imeti v misli, da IzvOA oz. zavod v razmerju do OAsist kot delavca, zavezujejo vse določbe Zakona o varnosti in zdravju pri delu glede obveznosti zagotavljanja varnega delovnega mesta kot tudi drugih pravic in obveznosti iz delovnopravne zakonodaje.

Predlagamo, da se v 2. odstavku tega člena doda predhodna obveznost IzvOA, da o odstopu od izvajanja izvedbenega načrta in razlogih zanj obvesti koordinatorja invalidskega varstva.

Kar se tiče 3. odstavka smo prepričani, da je potrebno v takšnih primerih zagotoviti tako kontinuirano izvajanje OA, kot tudi varno in zdravo delovno okolje OAsist. Zato predlagamo, da se v 3. odstavku opredeli dolžnost IzvOA, da v preostalem času izvajanja OA zagotovi izvajanje dodatnih ukrepov za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu OAsist.

Opozarjamo tudi na neusklajenost zapisa 3. in 4. odstavka tega člena z obrazložitvijo členov, ki se nanaša na dolžnost obstoječega IzvOA glede trajanja zagotavljanja OA v primeru kršitev s strani UpOA, do zamenjave IzvOA.

27. člen (usposabljanje osebnih asistentov, strokovnih vodij in usklajevalcev osebne asistence)

Zakon naj določi obliko, osnovno vsebino in trajanje programov usposabljanja OAsist, strokovnih vodij in usklajevalcev OA. Predlagamo, da se izrecno opredeli, da se izobraževanje osebam iz 6. odstavka člena všteva v njihovo delovno obveznost.

Zaradi zagotavljanja enakega nivoja kakovosti in strokovnosti ne glede na poslovni interes posameznih IzvOA predlagamo, da tudi nepraktični del izobraževanja OAsist izvaja zavod ali neodvisna javna institucija.

Zaradi narave dela, ki je lahko psihološko zelo obremenilna za OAsist, predlagamo uvedbo redne in obvezne supervizije za OAsist, ki naj se všteva v redno delovno obveznost.

28. člen (usposabljanje uporabnikov)

Menimo, da zaradi morebitnega konflikta interesov ni primerno, da UpOA o njihovih pravicah iz naslova OA izobražujejo IzvOA, ki bodo te pravice tudi nudili. Zaradi večje transparentnosti predlagamo, da bi ta izobraževanja izvajala neodvisna javna institucija, že v času od pridobitve odločbe do izbire IzvOA.

Predlog zakona prav tako ne določa načina financiranja dodatnega usposabljanja UpOA in zakonitega zastopnika. Menimo, da bi moral že zakon določiti brezplačno pravico do usposabljanja za vse UpOA oz. zakonite zastopnike.

29. člen (usposabljanje koordinatorjev in članov strokovne komisije)

Predlagamo, da zaradi zagotavljanja večje neodvisnosti usposabljanje članov strokovnih komisij izvaja javna neodvisna institucija.

31. člen (postopek za uveljavljanje pravice do osebne asistencе); 34. člen (mnenje o obsegu ur in vsebini osebne asistencе); 36. člen (ponovna ocena upravičenost do osebne asistencе)

Menimo, da bi bilo primerneje, da je izvedenski organ v pristojnosti neodvisne javne institucije. Prav tako zaradi večje objektivnosti predlagamo najmanj tričlansko stalno komisijo, ki poda mnenje o obsegu ur in vrsti storitev OA, pri čemer dva člana prihajata iz področja socialnega, invalidskega ali zdravstvenega varstva, en član pa je strokovnjak zdravniške stroke iz izvedenskega organa ZPIZ. Vloga zdravstvenega izvedenca se opredeli izključno v funkciji razlagalca medicinske dokumentacije in svetovanja, nima pa pristojnosti odločanja o upravičenosti in obsegu OA.

Menimo, da je ponovno ocenjevanje upravičenosti do OA zgolj na podlagi zdravstvenega stanja in zdravstvene dokumentacije, brez da bi se upošteval širši kontekst in potrebe upravičenca, nedopustno. Prav tako je nedopustna uporaba novega ocenjevalnega orodja ZOJA s spremenjenimi kriteriji, dokler se ne zagotovijo ustrezne storitve iz drugih sistemov kot je dolgotrajna oskrba.

39. člen (cena ure storitve osebne asistencе za izvajanje osebne asistencе)

Predlagamo, da se v 2. odstavku 39. člena določi obveznost posvetovanja ministra s socialnimi partnerji pred določitvijo metodologije za izračun cene ure storitve OA.

45. člen (nadzor)

Predlagamo ureditev nadzora za vse zakonite nadzorne organe na način, da bo inšpektor lahko vstopil na kraj, kjer se AO opravlja.

50. člen (prekršek pravne in fizične osebe, ki izvaja osebno asistenco)

Odločno nasprotujemo 3. odstavku 50. člena, saj za sankcioniranja delavk in delavcev zadostujejo že veljavne delovnopravne možnosti.

53. člen (prehodno obdobje za upoštevanje omejitve števila osebnih asistentov družinskih članov)

Predlagamo, da ta člen preoblikuje, da se glasi:

»Ne glede na določbe 20. člena tega zakona lahko uporabniku zagotavljajo storitve osebne asistence družinski člani, ki si jih je izbral pred uveljavitvijo tega zakona.«

Menimo, da bi bila razveljavitev dosedanjih izbir UpOA glede OAsist retroaktivni poseg v prosto izbiro OAsist s strani UpOA, ki jo UpOA zagotavlja 4. odstavek 2. člena veljavnega ZOA.

SOA

Nenad H. Vitorović

SSS

Mirsad Begić

ZSSS

Andrej Zorko, izvršni sekretar